

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie **D.D.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i inne, w przedmiocie tymczasowego aresztowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2023 r.

zażalenia obrońcy oskarżonego na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt II KK 487/22 o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił

zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt II KK 487/22, wydanym po rozpoznaniu kasacji wniesionej m.in. przez obrońcę oskarżonego D.D. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 listopada 2021 r., sygn. akt X Ka 461/20, uchylił zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Jednocześnie na rozprawie kasacyjnej, postanowieniem z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt II KK 487/22, wydanym na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. art. 258 § 2 k.p.k. zastosowano w stosunku do oskarżonego D.D. oraz oskarżonego K.D. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, to jest do dnia 26 września 2023 r. określając, że wobec uchylenia prawomocnego wyroku i ogłoszenia postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w dniu 28 czerwca 2023 r. o godz. [...], trwanie tego środka przymusu należy liczyć od tej właśnie chwili i według niej oznaczyć należy rzeczywiste pozbawienia wolności oskarżonych w warunkach aresztu tymczasowego.

W uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia podniesiono, że zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje na duże prawdopodobieństwo, iż obaj oskarżeni dopuścili się zarzucanych im przestępstw. Takimi dowodami są dowody zgromadzone w toku postępowania karnego omówione w uzasadnieniu nieprawomocnego wyroku Sądu pierwszej instancji – a zatem spełniona została przesłanka z art. 249 § 1 k.p.k. Oskarżonym wymierzono za przypisane im przestępstwa z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii odpowiednio – K.D. łączną karę 10 lat pozbawienia wolności, zaś D.D. łączną karę 7 lat pozbawienia wolności. W tej sytuacji potrzeba zastosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego znajduje uzasadnienie w przesłankach przewidzianych w art. 258 § 2 k.p.k. Istnieje bowiem potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w związku z grożącą oskarżonym surową karą, której perspektywa odbycia mogłaby ich skłonić do podjęcia bezprawnych działań zmierzających do utrudniania właściwego i bez zakłóceń przebiegu postępowania. Żaden inny środek zapobiegawczy nie zagwarantuje zabezpieczenia toku postępowania karnego w fazie postępowania odwoławczego. Nie istnieją przy tym okoliczności wymienione w art. 259 § 1 k.p.k.

Postanowienie to zostało zaskarżone przez obrońcę oskarżonego D.D.. Skarżący zarzucił obrazę przepisu postępowania, tj. art. 258 § 2 k.p.k. mającą wpływ na treść przedmiotowego orzeczenia, polegającą na przyjęciu, że zachodzi uzasadniona obawa wymierzenia surowej kary, podczas gdy owo założenie ma charakter ściśle hipotetyczny oraz godzi w zasadę domniemania niewinności, która

chroni D.D., w szczególności biorąc pod uwagę etap postępowania jurysdykcyjnego *de facto* uchylonego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2023 r. oraz fakt niekaralności oskarżonego.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o zmianę środka zapobiegawczego zastosowanego wobec D.D. poprzez kumulatywne zastosowanie środków nieizolacyjnych w postaci poręczenia majątkowego w wysokości do 100.000,00 zł, dozoru Policji oraz zakazu opuszczania kraju.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne, a zaskarżone postanowienie – jako trafne – podlegało utrzymaniu w mocy.

Na wstępie rozważań przypomnieć należało, że potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być, zgodnie z art. 258 § 2 k.p.k., uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą, ale tylko wtedy, gdy:

- a) oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo
- b) sąd pierwszej instancji skazał oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata.

Podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego (zob. uchwałę składu 7 sędziów SN z 19.01.2012 r., I KZP 18/11, OSNKW 2012/1, poz. 1; postanowienia SN: z 26.11.2014 r., II KK 83/14; z 21.11.2012 r., V KK 220/12; z 3.04.2007 r., WZ 11/07, OSNKW 2007/6, poz. 52). Wspomniana wyżej uchwała z 19 stycznia 2012 r. przesądziła o kierunku rozstrzygnięcia rozbieżności w wykładni prawa wynikających z orzeczeń sądów rejonowych, sądów okręgowych i sądów

apelacyjnych, a także Sądu Najwyższego odnoszących się do samoistności przesłanki z art. 258 § 2 k.p.k. Także skład rozpoznający wniesione zażalenie uznaje argumentację tam wyrażoną za niebudzącą wątpliwości.

Zastosowanie – w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania – najbardziej dolegliwego środka zapobiegawczego może być uzasadnione grożącą oskarżonemu surową karą, albowiem prognoza taka stwarza domniemanie zakłócenia, czy wręcz uniemożliwienia normalnego toku postępowania, a to z kolei powoduje potrzebę zabezpieczenia jego prawidłowego biegu, właśnie poprzez stosowanie tymczasowego aresztowania. Omawiana przesłanka szczególna stosowania tymczasowego aresztowania ma podstawowe znaczenie na początkowym etapie postępowania i jakkolwiek nie traci swego przymiotu również w postępowaniu jurysdykcyjnym, niemniej jednak zawsze oceniać należy ją łącznie z kategorią czynu zarzucanego (zob. post. SA w Katowicach 3.09.2003 r., II Ako 401/03, KZS 2003/11, poz. 57; post. SA w Krakowie z 2.04.2008 r., II AKz 163/08, Prok.i Pr.wkł. 2008/11, poz. 39). Jest oczywiste, że musi być spełniona także jedna z przesłanek ogólnych (art. 249 § 1 k.p.k.) jak również ustalone okoliczności sprawy muszą prowadzić do przekonania, że może zostać wymierzona surowa kara pozbawienia wolności (zob. post. SN: z 29.09.2021 r., V KZ 47/21; z 20.03.2007 r., WZ 8/07, OSNwSK 2007/1, poz. 654).

Połączenie wskazanych w art. 258 § 2 k.p.k. warunków spójnikiem „albo” wskazuje, że przepis sformułowano w formie alternatywy rozłącznej. Innymi słowy, warunkiem zastosowania tymczasowego aresztowania na tej podstawie jest spełnienie, spośród dwóch możliwych do ziszczenia się, jednego i tylko jednego warunku. W razie zapadnięcia chociażby nieprawomocnego wyroku rozstrzygające znaczenie ma więc kara orzeczona, nie zaś prognozowana (zob. cyt. post. SN z 29.09.2021 r., V KZ 47/21; post. SA w Rzeszowie z 10.11.1998 r., II AKz 126/98, Prok. i Pr.-wkł. 1999/6, poz. 23; R. A. Stefański [w:] R. A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do art. 167-296, Warszawa 2019, s. 1009; P. Hofmański [red.], E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Tom I, Warszawa 2007, s. 1169; D. Dudek, Konstytucyjna wolność człowieka a tymczasowe aresztowanie, Lublin 1999, s. 290).

Ustawodawca w przepisie art. 258 § 2 k.p.k. wprowadził domniemanie, iż surowość grożącej oskarżonej kary rodzi zagrożenie bezprawnej destabilizacji toku postępowania, a to z kolei powoduje potrzebę zabezpieczenia jego prawidłowego toku, właśnie poprzez stosowanie tymczasowego aresztowania. Wskazana w art. 258 § 2 k.p.k. okoliczność ma charakter domniemania prawnego, nie jest konieczne dowodowe wykazywanie, czy oskarżony podejmował już w przeszłości konkretne działania w tym kierunku (zob. post. SN z 26.11.2014 r., II KK 83/14).

Bezspornie zaskarżone postanowienie w stopniu dostatecznym wskazuje na istnienie w sprawie ogólnej przesłanki stosowania środków zapobiegawczych (art. 249 § 1 k.p.k.) trafnie odsyłając w tym zakresie do pisemnych motywów wyroku Sądu *meriti*. Zasadnie również oceniono, że nieprawomocnie orzeczone względem oskarżonego D.D. kara łączna 7 lat pozbawienia wolności mieści się w zakresie pojęciowym użytego w art. 258 § 2 *in fine* k.p.k. zwrotu „grożąca oskarżonemu surowa kara” i jest to kara mogąca stymulować do podejmowania działań zakłócających dalszy przebieg postępowania, także w fazie odwoławczej. Prawidłowo również przyjęto niezaistnienie przesłanek wyłączających możliwość zastosowania tymczasowego aresztowania wynikających z art. 259 § 1 k.p.k.

Podnoszone przez obrońcę argumenty za zastosowaniem dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania środków o charakterze wolnościowym, w postaci: stawienictwa oskarżonego na rozprawach przed Sądem pierwszej instancji, uchylenia tymczasowego aresztowania na etapie postępowania przygotowawczego ze względu na dobrowolne stawienictwo podejrzanego przed prokuratorem, postawy oskarżonego, który – pomimo upływu 9 lat od końca inkryminowanego okresu – nigdy nie wpływał na gromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym osobowe źródła dowodowe, jak również fakt niekaralności oraz korzystania z zasady domniemania niewinności, nie były w stanie obalić w niniejszej sprawie domniemania wynikającego z art. 258 § 2 k.p.k. W płaszczyźnie potencjalnych zagrożeń dla przebiegu postępowania inne bowiem znaczenie ma postawa oskarżonego biorącego udział w czynnościach postępowania przygotowawczego czy przed sądem pierwszej instancji i niezakłócającego toku procesu, to jest na etapie, kiedy perspektywa kary, a nawet skazania w ogólności

są jeszcze odległe, a pod innym kątem należy okoliczności te rozważyć w razie zapadnięcia – choćby nieprawomocnego – wyroku skazującego na wieloletnią karę łączną pozbawienia wolności, kiedy perspektywa konieczności jej wykonania staje się coraz bardziej realna i nieunikniona. Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego jako sąd drugiej instancji dotąd prezentowany przez oskarżonego stosunek do toczącego się wobec niego postępowania karnego i brak sygnałów o próbach bezprawnego wpłynięcia na jego przebieg nie mogły mieć waloru decydującego w płaszczyźnie szczególnej przesłanki izolacyjnego środka zapobiegawczego, o której mowa w art. 258 § 2 k.p.k. Okoliczności te, same w sobie, nie wykluczają niebezpieczeństwa utrudnienia postępowania i nie nakazują zmiany zastosowanego środka zapobiegawczego na środki wolnościowe.

Z tych wszystkich względów, nie znajdując podstaw do zakwestionowania prawidłowości zaskarżonego postanowienia, orzeczono, jak w części dyspozytywnej.

(J.D.)

[as]